

มิตที่หยุดนิ่งและมิตที่เคลื่อนไหวในพัฒนาการภาพยนตร์ไทย

นายยงศักดิ์ วีระเมธีวงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการประชาสัมพันธ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-325-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

STATIC AND DYNAMIC DIMENSIONS
OF THE DEVELOPMENT OF THAI MOVIES

Mr. Yongsak Veeramatheewong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts

Department of Public Relations

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-634-325-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์
โดย

ภาควิชา

อาจารย์ที่ปรึกษา

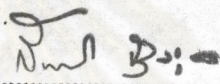
มิตินี้หยุดนิ่งและมิตินี้เคลื่อนไหวในพัฒนาการภาพยนตร์ไทย

นายชงศักดิ์ วีระเมธีวงศ์

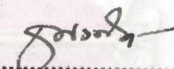
การประชาสัมพันธ์

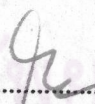
รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ

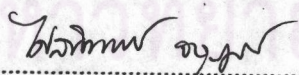
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ดุจสุวรรณ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวัติ บุญถิ่อ)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ)

.....กรรมการ
(อาจารย์ไสลทิพย์ จารุภูมิ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

ยงศักดิ์ วีระเมธีวงศ์ : มิติที่หยุดนิ่งและมิติที่เคลื่อนไหวในพัฒนาการภาพยนตร์ไทย
(STATIC AND DYNAMIC DIMENSIONS OF THE DEVELOPMENT OF THAI MOVIES)

อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.กาญจนา แก้วเทพ, 179 หน้า. ISBN 974-634-325-4

ในปัจจุบัน เนื่องจากมีข้อถกเถียงกันว่าพัฒนาการของภาพยนตร์ไทยที่มีอายุมาถึง 73 ปี นั้น มีลักษณะที่หยุดนิ่งอยู่กับที่หรือกำลังเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพกันแน่ ด้วยเหตุนี้จึงเกิดการวิจัยครั้งนี้ขึ้น การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกบุคคล 4 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับวงการภาพยนตร์ไทยซึ่งได้แก่กลุ่มผู้กำกับภาพยนตร์ กลุ่มอาจารย์ด้านภาพยนตร์ กลุ่มนักวิจารณ์ภาพยนตร์และกลุ่มผู้ชมภาพยนตร์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิวัฒนาการของการพัฒนาพัฒนาการภาพยนตร์ไทยที่หยุดนิ่งและที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงซึ่งมีเหตุมาจากปัจจัยภายในวงการภาพยนตร์และปัจจัยภายนอกวงการภาพยนตร์ เพื่อวินิจฉัยหาสภาพความเป็นจริงของวงการภาพยนตร์ไทยในปัจจุบัน

ผลการวิจัยปรากฏว่ามีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของภาพยนตร์ไทยอยู่ 10 ปัจจัย ซึ่งได้แก่ ปัจจัยภายใน 6 ปัจจัยคือ เงินทุน บุคลากรที่อยู่เบื้องหลัง นักแสดง เทคนิคและกลวิธีการนำเสนอความเป็น“น้ำเน่า” ด้านเนื้อเรื่องและหลักการทำงานเพื่อเงินและความอยู่รอด ปัจจัยภายนอก 4 ปัจจัยคือ การเข้ามาของภาพยนตร์ต่างประเทศ การใช้หลักการตลาดในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ไทย ภาวะเศรษฐกิจของประเทศในแต่ละช่วงเวลาและแนวคิดเรื่องการเมืองมีสังคมเดียวกัน ระบบความคิดเดียวกันระหว่างผู้กำกับภาพยนตร์และผู้ชมภาพยนตร์ ปัจจัยภายในวงการภาพยนตร์ทั้ง 6 ปัจจัย ส่วนใหญ่มีผลทำให้พัฒนาการของภาพยนตร์ไทยหยุดนิ่ง โดยเฉพาะปัจจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับบุคคลซึ่งได้แก่ ปัจจัยในเรื่องของผู้กำกับภาพยนตร์ บุคลากรเบื้องหลังและนักแสดง ในทางตรงกันข้าม ปัจจัยภายนอกวงการภาพยนตร์กลับส่งผลให้วงการภาพยนตร์ไทยสามารถเคลื่อนไหวอยู่รอดต่อไปได้ หากทว่าไม่สามารถจะส่งผลให้มีการพัฒนาคุณภาพของภาพยนตร์ไทยมากขึ้น

สำหรับข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขในปัจจุบันต่างๆ จะต้องกระทำโดยบุคคลที่เกี่ยวข้องกับวงการภาพยนตร์ 3 ส่วนซึ่งได้แก่

1. การเพิ่มความสำนึกและความสามารถของบุคลากรในวงการภาพยนตร์
2. การแก้ไขในส่วนผู้ชมภาพยนตร์และ
3. นโยบายการสนับสนุนอุตสาหกรรมภาพยนตร์จากรัฐบาลไทย

ภาควิชาภาควิชาประถมศึกษา.....
สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ.....
ปีการศึกษา2538.....

ลายมือชื่อนิสิตยงศักดิ์ วีระเมธีวงศ์.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C750496 : MAJOR DEVELOPMENT COMMUNICATION
KEY WORD: DEVELOPMENT / THAI / MOVIES

YONGSAK VEERAMATHEEWONG : STATIC AND DYNAMIC DIMENSIONS OF THE
DEVELOPMENT OF THAI MOVIES. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. KANJANA
KAEWTHEP, Ph.D. 179 pp. ISBN 974-634-325-4

The objective of the research was to study the evolution of the development of Thai film industry, to explore factors affecting the development which were assigned to be internal and external filming industry, and to analyze the situation of modern Thai film industry. The study used in-depth interview with film directors, professors, critics and audience.

It was found from the research that the 10 factors involved in the development of Thai film were classified to be six internal factors which includes budget, production crew staff, actors and actresses, presentation technique, the plot, and the survival of the producers. Four external factors were the import of foreign film, the promotion technique, country's economic situation and the social and cultural background of the producers and the viewers. The six internal factors had effect on the slow development of Thai film industry, especially the performance of the production crews. Four external factors, on the other hand had effect on pacing up the industry, but could not raise the quality of the film.

It is recommended in this study that speeding up the growth and the development of the Thai film industry must depend upon three important groups :

1. Production crew staff including actor, actress, producer,
2. Film viewer and
3. Thai government.

ภาควิชา.....การประชาสัมพันธ์.....
สาขาวิชา.....นิเทศศาสตร์พัฒนาการ.....
ปีการศึกษา.....2538.....

ลายมือชื่อนิสิต.....*ยงศักดิ์ เวระมาตھےวอง*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....*กจ*.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสู่สว่างลงด้วยดีด้วยความกรุณาและช่วยเหลืออย่างดียิ่งของรองศาสตราจารย์ ดร.กาญจนา แก้วเทพ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตลอดจนการทำวิทยานิพนธ์ด้วยความเสียสละเวลาอันมีค่าของท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.ธนวดี บุญลือ หัวหน้าภาควิชาการประชาสัมพันธ์ ซึ่งกรุณาเป็นประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ไศลทิพย์ จารุภูมิ กรรมการ ซึ่งได้ให้คำแนะนำปรึกษาและข้อคิดเห็นต่างๆ ในการทำวิจัยครั้งนี้ด้วยดีตลอดมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ได้รับความกรุณาและร่วมมือจากคุณ บัณฑิต ฤทธิธกล ผู้ช่วยศาสตราจารย์บรรจง โกศลวัฒน์ คุณรุจน์ รณภพ คุณราเชนทร์ ลิ้มตระกูล รองศาสตราจารย์ปิยกุล เล่าวัลย์ศิริ อาจารย์จิรบุญย์ ทัศนบรรจง อาจารย์อนุสรณ์ ศรีแก้ว อาจารย์ประภัสสร เลิศอนันต์ คุณกิตติศักดิ์ สุวรรณโกสิน คุณประวิทย์ แต่งอักษร คุณสุทธากร สันติธวัช คุณโคม สุขวงศ์ และกลุ่มตัวอย่างผู้ชมภาพยนตร์ทั้ง 8 ตัวอย่าง ซึ่งได้ให้ข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยนี้เป็นอย่างยิ่ง

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณกลุ่มเพื่อนนิเวศซึ่งได้แก่ พี่ออด พี่บอล พี่เน็ก พี่คู้ นิม นุช โดยเฉพาะอย่างยิ่งพี่โหน่งและนิงที่ได้ให้ความช่วยเหลือผู้วิจัยในหลายๆ ด้าน ขอขอบคุณเพื่อนๆ ร่วมรุ่นนิเทศศาสตร์พัฒนาการทุกคนที่ให้กำลังใจกันมาตลอด รวมถึงพี่ๆ ห้องสมุด พี่ถ่ายเอกสารและทุกคนที่เกี่ยวข้อง และสิ่งที่สำคัญที่สุดของกราบขอบพระคุณกำลังใจจากคุณพ่อ คุณแม่ คุณย่าและพี่น้องทุกคนซึ่งผู้วิจัยรักมาก ขอให้ทุกๆ คนโชคดี มีความสุข แม้ว่าอนาคตจะเป็นอย่างไร วันเวลาจะล่วงเลยไปนานเพียงใดก็ตาม สิ่งดีดีทุกสิ่งทุกอย่างที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้วิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะเก็บไว้ในความทรงจำตลอดไป

ยงศักดิ์ วีระเมธีวงศ์

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่ 1	
บทนำ.....	1
ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	13
นิยามศัพท์.....	13
ขอบเขตการวิจัย.....	14
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	14
บทที่ 2	
แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
บทที่ 3	
ระเบียบวิธีวิจัย.....	39
ประชากร.....	39
กลุ่มตัวอย่าง.....	39
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	43
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	43
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	46
บทที่ 4	
ผลการวิจัย.....	47

บทที่ 5 สรุปรูป อภิปรายและข้อเสนอแนะ..... 117

รายการอ้างอิง..... 175

ประวัติผู้เขียน..... 179

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 ปริมาณภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ ปี 2536.....	6
ตารางที่ 2 ปริมาณภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ ปี 2537.....	7
ตารางที่ 3 ปริมาณภาพยนตร์ไทยและต่างประเทศ ปี 2538.....	8
ตารางที่ 4 การใช้หลักการตลาดในวงการภาพยนตร์ไทย.....	132
ตารางที่ 5 ตารางการใช้ความได้เปรียบภาพยนตร์ต่างประเทศ จากระบบความคิดเรื่องการเมืองมีสังคมเดียวกัน ระบบ ความคิดเดียวกันระหว่างผู้กำกับภาพยนตร์และผู้ชม ภาพยนตร์.....	135
ตารางที่ 6 ปัจจัยทั้ง 10 ที่มีผลทำให้บทบาทของภาพยนตร์ไทยหยุดนิ่ง.....	136
ตารางที่ 7 ปัจจัย 8 ปัจจัยที่มีผลทำให้พัฒนาการของภาพยนตร์ ไทยเคลื่อนไหว.....	145
ตารางที่ 8 การวินิจฉัยปัจจัยภายในวงการภาพยนตร์และปัจจัย ภายนอกวงการภาพยนตร์ ที่มีส่วนทำให้พัฒนาการ ของภาพยนตร์ไทยหยุดนิ่งและเคลื่อนไหวทั้ง 10 ปัจจัย.....	153

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

รูปภาพที่ 1	ความเชื่อมโยงของเศรษฐกิจกำหนดสถาบันสังคม และสถาบันสังคมกำหนดสื่อ.....	35
รูปภาพที่ 2	ผู้ชมมีส่วนกำหนดเทคนิคที่ใช้ในภาพยนตร์.....	76
รูปภาพที่ 3	การส่งอิทธิพลซึ่งกันและกันระหว่างตัวภาพยนตร์ไทย นักแสดงและผู้ชม.....	106
รูปภาพที่ 4	ภาพความเชื่อมโยงระหว่างพระราชบัญญัติตรวจพิจารณา ภาพยนตร์ที่มีส่วนกำหนดขอบเขตเนื้อหาของภาพยนตร์ไทย.....	123
รูปภาพที่ 5	ภาพความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยเรื่องผู้ลงทุนที่มีส่วนใน การกำหนดกรอบในการสร้างภาพยนตร์ไทย.....	130
รูปภาพที่ 6	ภาพรวมความเชื่อมโยงระหว่างปัจจัยทั้ง 10 ปัจจัย.....	154
รูปภาพที่ 7	เนื้อหาของภาพยนตร์ไทยที่ถูกกำหนดโดยความก้าวหน้า ทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจ.....	157

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย